

ע"פ 3706/15 - המערער: נdal טובאסי נגד המשיבה: מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3706/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן

כבוד השופט ח' מלצר

כבוד השופט ע' ברון

המערער: נdal טובאסי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 15.4.2015 בת"פ 16329-01-13 שניתן על ידי כבוד השופט שירלי רנर

תאריך הישיבה: ו' באדר ב' התשע"ו (16.3.2016)

בשם המערער: עו"ד עאטף פרחאת

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

פסק דין

עמוד 1

© verdicts.co.il - פסק דין

כל הזכויות שמורות לאתר פסק דין

1. לפניינו ערעור על גזר דין של בית המשפט המחויז בירשלים (השופט ש' רנर) בת"פ 16329-01-13 מיום 15.4.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 42 חודשים מאסר בפועל; 8 חודשים מאסר על תנאי למשך שלוש שנים שלא יעבור עבירה לפי סימן ז' לפרק י' לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), או סיוע לעבירה זו; וחילוט מוניתו שנטאפהה.

כתב האישום

2. המערער הורשע על יסוד הוודאות במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום המתוקן בשנית, בשתי עבירות של סיוע לחטיפה לשם רצח או סחיטה, לפי סעיף 372 בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין.

בתוקופה הרלבנטית לכתב האישום ובמהלך כשנתיים עבר להגשתו, התרחשו בסיני חטיפות של אזרחים סודנים ואירועים על ידי כנופיות של בדואים, זאת במטרה לסתור כספים מבני משפחותם וחבריהם השוהים בישראל תמורה לחזורם (להלן: קרובי החטופים). החוטפים הוחזקו בתנאי שבוי קשים ואינם יכולים לצאת להורג אם לא ישולם דמי כופר עבורם. על פי עובדות האישום הראשון, בעקבות חטיפת אישה וגבר ודרישה לדמי כופר בסך 80,000 דולר, נשלח המערער – על ידי אדם המכונה "אבי אברاهים" המתגורר בעזה (להלן: אבו אברاهים) – להיפגש עם קרוב של החטופים כדי לגבות מהם את התשלום. במהלך חודש נובמבר 2012, המערער נפגש עם הקרוב באירוע הזדמנויות שונות וקיבל ממנו בכל פעם של 20,000 דולר, אותן העביר לאבו אברاهים. על פי האישום השני, בעקבות חטיפת גבר ודרישה לדמי כופר בסך 40,000 דולר, המערער נפגש עם קרוב החטוף בשתי הזדמנויות שונות, וקיבל ממנו בפגיעה הראשונה סך של 17,000 דולר אותן העביר לאבו אברاهים; ובפגיעה השנייה סך של 23,000 דולר אשר נתפסו עליו בעת מעצרו.

גזר הדין של בית המשפט המחויז

3. ביום 15.4.2015 גזר בית המשפט המחויז את דיןו של המערער. בגזר דין, בית המשפט עמד על הערך המוגן שנפגע מביצוע העבירה ועל מידת הפגיעה בו, על הנسبות הקשורות בביצוע העבירה ועל מדיניות הענישה הראوية. תחילה, בית המשפט המחויזקבע כי הערך המוגן העיקרי העיקרי אשר נפגע מההמעשים הוא הערך הגבוה של חי אדם, וכי ערך זה נפגע באופן מהותי. באשר לנسبות הקשורות בביצוע העבירה, בית המשפט המחויז התחשב בכך שהמעערער לא היה שותף לתכנון שקדם לעבירה העיקרית; לא עמד בקשר ישיר עם החוטפים; ולא היה מודע לתוכית הכספיים, אלא רק לאחר שבוצעו מצדיו שתי העברות הכספיים הראשונות, ומנגד כי יתר העברות הכספיים בוצעו עת המערער היה מודע לתוכיתן; וכי מדובר בסכומים גבוהים, אף שהרווח שהפק מהסיע לא היה גבוה. כן צוין כי נוכח מידת הפגיעה בקורבנות, גם נטילת חלק שלו במעשה היא חמורה. באשר למדיניות הענישה הנהוגה, בית המשפט המחויז בחן את הענישה בעבירות שענין חטיפה לשם סחיטה וסייע לחטיפה לשם סחיטה, אשר התקיימו בהן נסיבות דומות לעניין שלפנינו, וקבע כי מתחם העונש ההולם נع בין שנה ל-5 שנות מאסר בגין כל אישום. יצוין, כי אף שבית המשפט המחויז קבע לכל אישום מתחם עונש נפרד, בית המשפט ראה לנכון לגזר על המערער עונש כולל.

4. בקביעת העונש המתאים למערער, בית המשפט המחויזתי התייחס לנسبותיו האישיות של המערער, שאין קשרו לביצוע העבירה. בית המשפט המחויזתי עמד על מצבו המשפחתית של המערער; גלו; עברו הפלילי הנקי והעובדה שעד כה קיים אורח חיים נורטטיבי; הודהתו במינויס לו ולקיחת אחריות מצדך; והתרשומות שירות המבחן כי הוא חש חריטה רבה ובושה על מעשי. עם זאת, בית המשפט המחויזתי מצא כי המערער לא הונע מטר מזוκה כלכלית או אחרת, אלא פעל מטר אדישות לגורלם של החטופים. נוכח נסיבות אלה, בית המשפט המחויזתי גזר את עונשו של המערער כمفорт בפסקה 1 לעיל.

פסקיר שירות המבחן

5. ביום 14.3.2016 הוגש תסוקיר שירות מבחן משלים בעניינו של המערער, בו צוין כי התסוקיר מבוסס על פגישה שנערכה עם המערער טרם החל את מאסרו. מהتسוקיר עולה כי המערער מודע לבעיתיות בתנהגותו ולנזק שנגרם בעקבות מעשיו, וכן לכך שעליו לשאת בתוצאות המעשים. התרשומות שירות המבחן היא כי המערער חש חריטה כנה על מעשיו, וכי ההליכים המשפטיים מהווים עבورو גורם מרתקע ומטלטל. כן צוין בתסוקיר כי המערער נקלט בכלא ניצן ביום 10.1.2016, וכי מדיווח שקיבלו מגורמי הטיפול בבית הסוהר – עולה כי המערער משולב במסגרת תעסוקתית ובטיפול קבוצתי, וכי להערכת גורמי הטיפול המערער משתייך פועלה ואינו בעל דפוסי עברייןויותבולטים.

نימוקי הערעור ותשובה המשיבה

6. בערעורו, המערער טוען כי בית המשפט המחויז לא שקל כראוי את הנسبות לקולה בעניינו, והטיל עליו עונש מחמיר יתר על המידה. לשיטתו, מתחם העונש שנקבע חורג לחומרה מעקרון ההלימה, וזאת בשלושה טעמים עיקריים: ראשית, המערער סבור כי לא היה מקום לקבוע שני מתחמי ענישה נפרדים עבור כל אישום, שכן, לשיטתו, שתי העבירות בהן הורשע מהוות "AIROU אחד". שנית, המערער גורס כי בית המשפט המחויז שגה בקביעת שני מתחמי ענישה זהים, אף שני האירועים שונים בטיבם. שלישי, המערער טוען כי מתחמי הענישה שנקבעו אינם תואימים את הנسبות המקولات המשמעותיות שמתקיימות בעניינו, ובעיקר את העובדה שלא היה מודע לחומרת מעשי החטיפה ולמידת הפגיעה בקורבנות בזמן ביצוע העבירות. על כן, לדעתו, בית המשפט המחויז טעה עת Zakf לחייב את חומרת העבירה ככלעצמה. לביסוס טענותו, המערער מדגיש כי הורשע בעבירות סיוע – להבדיל משותפות לביצוע עבירה. כמו כן, לעומת זאת, בית המשפט המחויז שגה בקביעת מדיניות הענישה הנוגגת, וזאת לאחר יחס את משקל הראיו להבדלים בין נסיבותו לבין הפסיקה עליה הסתמכה בהכרעתו, והתעלם מפסק הדין אליהם הפנה במסגרת טיפולו לעונש. בנוסף, המערער מפנה למספר פסקי דין בהם הוטל עונש דומה אף שנסיבותיהם חמורות בהרבה מנסיבותיו שלו, אשר לשיטתו מלמדים כי העונש שהוטל עליו חמור ממשמעותית מהראוי.

7. עוד סבור המערער כי היה מקום לקבוע את עונשו ברף התחתון של המתחם, באשר מתקיימים בעניינו רובם של השיקולים לקולה המנוים במסגרת סעיף 40א לחוק העונשין, וביניהם: נטילת אחריות על מעשיו, הודהתו הכננה שהביע; עברו הפלילי הנקי והעובדה שמדובר במעידה ראשונה; נכונותו לפצצת את נפגעי העבירה והאemptיה שחחש כלפים; הפגיעה של עונש המאסר בו ובמשפחהו; ואף סכום הכספי הזעום אותו קיבל עבור מעשיו.

8. לבסוף, המערער מפנה לתסוקיר שירות המבחן שהוגש אודוטו, ועומד על כך שמאז מעורבותו בעבירות בהן הורשע – לפני מעלה משנתים וחצי – הוכיח כי הצליח לשקם את חייו; לחזור לעבודה מסודרת; ואף למלא תפקיד

ניהול, במסגרת עבודתו החדשה. על כן, לדידו, היה על בית המשפט המחויז לחרוג לקולו ממתחם הענישה אותו קבע בinement של שיקום, וזאת לנוכח השיקום המוכח בעבר, והנסיבות הגבואה כי ימשיך בתהליך השיקום גם לאחר סיום ההליך המשפטי.

9. מאידך, המשיבה טוענת כי יש לדחות את הערעור. תחילה, המשיבה עומדת על חומרת מעשי של המערער, אשר לדידה נגזרים מחומרת המעשים אשר סייע לביצועם, ומדגישה כי אלו לא נבעו מתוך מצוקה כלכלית ולא הופסקו גם לאחר שנודע לו כי מדובר בסכמי כופר. המשיבה מפנה גם להמלצת שירות המבחן על מסר בפועל, ומדגישה את חשיבותה של המלחמה בסחר בני אדם, אשר מחייבת, לשיטתה, מתן משקל ממשמעותי לאלמנט ההרתעה בגיןה העונש. לבסוף, המשיבה מטעינה כי פעולותיו של המערער נעשו כאשר הוא מודיע ל"מערכת החטיפות" של אלוי המבקשים להכנס לישראל. על כן, לטענה, העונש שהושת על המערער הוא ראוי ומאזן בין כל השיקולים הרלוונטיים, ואין לסתות ממנו.

דיון והכרעה

10. הלכה ידועה היא שלא בנקל תתעורר ערכאת הערעור בעונש אותו גירה הערכאה הדינית, וכי התערבות שמורה לאותם מקרים חריגים בהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או כאשר העונש שנגזר חורג במידה קיצונית ממדיניות הענישה הנוגגת במקרים דומים (ראו: ע"פ 8/15 גולאני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (28.3.2016); ע"פ 1072/15 שנייס נ' מדינת ישראל, פסקה 41 (10.11.2015)). לאחר עיון בגזר דין של בית המשפט המחויז ובኒמק' הערעור, ולאחר שמיית הצדדים בפנינו, הגיענו למסקנה כי המקירה לפניינו אינה על אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

11. הרקע למשעו של המערער "יחודי בחומרתו ומעורר שאט נפש". בית משפט זה עמד לא אחת על האכזריות הרבה של מעשי החטיפה שהתרחשו בסיני, אשר נעשו תוך שימוש באלים, עשוי אונס, עינויים קשים במהלך שבתם של החוטפים בשבי (ראו: ע"פ 640/15 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (24.8.2014) (להלן: עניין אלקרינאוי); ע"פ 4111/14 קורד נ' מדינת ישראל, פסקה 78 (20.8.2015) (להלן: עניין קורד)). לאחר החטיפה, החוטפים היו יוצרים קשר עם קרוב של החטוף, נותנים לו לשוחח עם החטוף ולשמעו את סבלו, ותמותת שחרורו דורשים סכומי עתק בבדלים. בשלב זה נכנס לתמונה המערער, אשר פעל כצינור להעברת הכספיים בין קרוביו החוטפים בישראל לבין החוטפים בסיני, למוטר לצין, כי אלו שנפלו קרבן לסתיטה נמנים עם אוכלוסייה מוחלשת, דלת אמצעים ומפוחדת, המצודה בשולי-שוליה של החברה.

12. כאמור, המערער לא נטל חלק במעשים הנפשעים עצמו, אך הוא הושיט סיווע לביצוע עבירות החטיפה על ידי גביה הכספיים קרוביו החוטפים. כיצד, עונשו של המסייע אינו מושפע אף מחומרת העבירה המוגמרת - חמורה ככל שתהא - ויש ליחס משקל למאפייני הסיווע עצמו (ע"פ 1438/14 בראד נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.3.2014)).
ב uninנו, המערער הוא שנפגש עם קרוביו החוטפים, תוך שהוא מודיע - למצוור מהפגישה השלישית - לסייע בהגינה הם מעבירים לחזקתו את מיטב כספם. Chrף זאת, המערער המשיך לבצע את האמור פעמי אחר פעם תוך הפגנת אדישות לגורלם של מי מהקרובנות. על כן, משים על העובדה מעשי משתלבים בפעולות החטיפה, יש להחזיקו כדי שעודד את החוטפים להמשיך ולחטוף (ראו: עניין קורד, פסקה 104). יתרה מכך, במעשה, המערער סייע באופן ממשי וחוני לעבירה המוגמרת, באשר גביה הכספיים עצמה היא שמניעה את הgalils של המערכת המשומנת זו ומאפשרת

למנגנון הפלילי יכול לעבוד (ראו: עניין אלקרינאיו, פסקה 8). בהתחשב בדברים האמורים, לא מצאנו להתערב במתחמי העונש שקבע בית המשפט המחויז – אשר, כאמור, הועמדו על בין שנה ל-5 שנות מאסר בפועל לכל אישום. בהקשר זה ציון, כי לא רأינו גם לקבל את טענתה המערער לפיה היה מקום לשפט את מעשיו כ"איורע אחד". הלכה היא שאנו בסיווג האירועים שלעצמם כדי להצדיק את הטענה, אלא העונש שהוטל בסופו של יום (ע"פ 2420/15 אבטליון נ' מדינת ישראל, פסקאות 16-17 (29.11.2015) – והרי שבענינו, ממילא העונש שהושת על המערער נמצא בטוח של מתחם עונש בודד.

13. כמו כן, אנו סבורים כי העונש שהושת על המערער בתוך המתחם הוא ראוי, ולבתו אינה חריג באופן המצדיק את הטענה. בית המשפט המחויז העניק משקל הולם לניסיונות לקולה הנזקפות לצרכו של המערער, תוך מתן התייחסות רחבה לנטיותיו האישיות, ובכללן: מצבו המשפחתית, העדר עבר פלילי, הودייתו, נתילת אחריות על מעשיו, וכן התרשםותו של שירות המבחן ממנו. בנוסף, בית המשפט המחויז התייחס לתועלתה הכספייה הצעומה שהפיק המערער מהעברת הכספיים, ועל כן נמנע מהטליל עליו חייבם כספיים. בעניין זה יעיר, כי יש לדחות את טענתה המערער לפיה יש לראות בתשלום הנמוך שקיבל ממשום נסיבה לקולה, וזאת בעיקר בזכות הודהתו כי המנייע למשעו היה בצע כסף.

14. לבסוף, אין בידינו לקבל גם את טענתה המערער, לפיה היה על בית המשפט המחויז לחרוג ממתחם העונש לקולה בשל שיקולי שיקום. אכן, ניכר כי המערער מתחרט על מעשיו ועשה מאמצים לשיקם את חייו, יש לבירר על כך. אך עם זאת, מהתסקרי המשלימים בעניינו עולה כי הוא נמצא אך בתחילת של ההליך הטיפול, והרי שבשלב זה לא ניתן לקבוע כי מתקיימים סיכויי שיקום מובהקים המצדיקים חריגת לקולה ממתחם העונש. אשר על כן, דין העreauו להידוחות.

.15. סוף דבר, העreauו נדחה.

ניתן היום, כ"ד בניסן התשע"ו (2.5.2016).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט